

M.Com Semester - 4 (CBCS) Examination
March/April-2025 (As Per Syllabus Year June-2024)
Advanced Cost & Management Accounting(Ele-1 (New-23))

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ સોનલ લી. પ્રક્રિયા A, B, અને C અધિકારી દ્વારા મિલના મેનેજરને હિસાબી અહેવાલ આપવામાં આવે છે. (૨૦)
 મિલના મેનેજર, મુખ્ય ઈજનેરની સાથે મળીને ટેકનીકલ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે વેચાણ મેનેજર
 વિજ્ઞાપન - જાહેરાત મેનેજરની સાથે મળીને, માર્કેટીંગ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે અને માર્કેટીંગ ડિરેક્ટર,
 ટેકનીકલ ડિરેક્ટરની સાથે મળીને મેનેજિંગ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે આ મિલના હિસાબી ચોપડામાંથી કોઈ
 એક સમયગાળા માટે નીચે મુજબ માહિતી મળે છે. મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, માર્કેટીંગ ડિરેક્ટર, ટેકનીકલ ડિરેક્ટર
 અને મિલ મેનેજર માટે જવાદારી હિસાબી અહેવાલ તૈયાર કરો

વિગત	અંદાજીત રૂ.	વિચલન રૂ.	વિગત	અંદાજીત રૂ.	વિચલન રૂ.
મુસાફરી ખર્ચ	20,000	1000(A)	જાળવણી વિભાગની મજૂરી	1,30,000	2,500(F)
જાહેરાત વિભાગનો પગાર અને વહીવટી ખર્ચ	60,000	5,000(A)	સેવાખર્ચ વિભાગ A	1,25,000	7,500(A)
વેચાણ કમિશન	1,25,000	5,000(F)	સેવાખર્ચ વિભાગ B	1,00,000	5,000(F)
મજૂરી - વિભાગ A	4,00,000	20,000(A)	સેવાખર્ચ વિભાગ C	1,50,000	25,000(A)
વિભાગ B	3,00,000	10,000(A)	વેચાણ વિભાગનો પગાર અને વહીવટી ખર્ચ	50,000	2,500(F)
વિભાગ C	2,50,000	6,000(A)	જાહેરાત ખર્ચ	1,00,000	1,000(F)
માલસામગ્રી-વિભાગ A	14,00,000	60,000(A)	ટેકનીકલ ડિરેક્ટરના પગાર અને વહીવટી ખર્ચ	87,500	12,500(A)
માલસામગ્રી-વિભાગ B	50,000	2,500(A)	માર્કેટીંગ ડિરેક્ટરના પગાર અને વહીવટી ખર્ચ	1,00,000	5,000(F)
માલસામગ્રી-વિભાગ C	3,50,000	30,000(F)	મેનેજિંગ ડિરેક્ટરનો ઓફીસ પગાર	1,25,000	10,000(A)
જાળવણીવિભાગ-સેવાખર્ચ	25,000	5,000(A)	મિલ મેનેજરનો પગાર	50,000	2500(A)
જાળવણી સ્ટોર્સ	1,00,000	5,000(F)	વેચાણ	50,00,000	6,00,000(A)

અથવા

પ્રશ્ન-૧ ભાવિન કંપની લી. માર્ચ 2024 ની નીચેની વિગતો ઉપરથી વિવિધ ખર્ચ અભિગમ અનુસાર વિભાગીય કામગીરીનું મુલ્યાંકન દર્શાવતી ગણતરીઓ જેમ કે

- પડતર કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક
- નફાના કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક
- જવાબદારી કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક
- વિભાગ ચાલુ રાખવો હોઈ તો ઓછામાં ઓછા ઉત્પાદન જથ્થાની ગણતરી દર્શાવો

વિગત	અંદાજિત રૂ.	ખરેખર રૂ.
સીધો માલસામાન	7,00,000	7,55,000
સીધી મજૂરી	6,25,000	6,62,500
નિરીક્ષણ ખર્ચ (સ્થિર)	5,50,000	5,55,000
વાપરી શકાય તેવા સ્ટોર્સ (ચલિત)	87,500	97,500
કારખાના ભાડું (સ્થિર)	75,000	75,000
ઘસારો (સ્થિર)	5,50,000	5,50,000
સાધનો (ચલિત)	62,500	65,000
વીજળી અને બળતણ (ચલિત)	5,75,000	5, 90,000
વહીવટી ખર્ચ (સ્થિર)	6,25,000	6,32,500
સમારકામ અને જાળવણી (રૂ. 50,000 સ્થિર)	6,00,000	6,10,000

વિભાગને 50 ઓળખી શકાય તેવા અથવા અલગ કરી શકાય તેવા મશીન છે માર્ચ 2024 દરમિયાન અંદાજપત્ર મુજબ અને ખરેખર મુજબ વિભાગનું ઉત્પાદન અનુક્રમે 55,000 અને 57,750 એકમોનું હતું. તેમ છતાં પણ જો વિભાગ બંધ કરવામાં આવે અને ઉત્પાદન માટે મશીનોની સેવાઓ બહાર થી સેવાની પડતરને આધારે ભાડે લેવામાં આવે તો આવાજ મશીન માટે સેવાનું ભાડું રૂ. 88 રહેશે.

પ્રશ્ન-૨ નીચેની માહિતી પરથી માર્ચ 2024 ના પ્રક્રિયા B નું ખાતું તૈયાર કરો :

(૨૦)

પ્રક્રિયા નં Bના ચાલુ કામનો શરૂ સ્ટોક 1,400 એકમો રૂ. 19,000.

પ્રક્રિયા નં -A ખાતેથી લાવ્યા 40,600 એકમો રૂ. 2,76,200.

પ્રક્રિયા નં-C ખાતે લઈ ગયા 38,600 એકમો

પ્રક્રિયા નં - B નો આખર સ્ટોક 2,000 એકમો

પ્રક્રિયા દરમિયાન ભંગાર 1,400 એકમો

પ્રક્રિયા નં - B -માલસામગ્રી - 1,53,120, મજૂરી -76,320, -પરોક્ષ ખર્ચો-38,160

પૂર્ણતાની કક્ષા:

વિગત	શરૂ નો સ્ટોક	આખર સ્ટોક	ભંગાર
માલસામાન	80%	70%	100%
મજૂરી	60%	50%	60%
પરોક્ષ ખર્ચો	60%	50%	60%

ઉત્પાદન એકમના 5% સામાન્ય બગાડ છે. ભંગારમાં કાઢેલ એકમોના રૂ.3 લેખે ઉપજે છે.

તૈયાર કરો :

1. પૂર્ણ એકમો દર્શાવતું પત્રક
2. એકમદીઠ પડતર દર્શાવતું પત્રક
3. મુલ્યાંકનનું પત્રક
4. પ્રક્રિયા B નું ખાતું તૈયાર કરો

અથવા

પ્રશ્ન-૨ પ્રક્રિયા નં.-૨ ને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે.

શરુઆતનો સ્ટોક ૪,૦૦૦ એકમો રૂ. ૮૦૦૦

પૂર્ણતાની કક્ષા:: ૧. માલસામાન: ૮૦%, ૨. મજુરી : ૫૦%, ૩. પરોક્ષ ખર્ચા: ૪૦%

પ્રક્રિયા નં.-૧ ખાતે થી લાવ્યા ૨૪,૦૦૦ એકમો રૂ. ૧,૦૦,૪૦૦.

પ્રક્રિયા નં.-૩, ખાતે લઈ ગયેલા એકમો ૨૦,૦૦૦

પ્રક્રિયા નં. ૨ માં દાખલ કરેલ પ્રત્યક્ષ માલસામાન – રૂ.૬૨,૪૦૦.

પ્રત્યક્ષ મજુરી - રૂ.૪૨,૮૦૦. પરોક્ષ ખર્ચા – રૂ.૬૫,૪૦૦.

આખર સ્ટોક ૬,૦૦૦ એકમો.

પૂર્ણતાની કક્ષા:: ૧. માલસામાન: ૭૦%, ૨. મજુરી: ૬૦%, ૩. પરોક્ષ ખર્ચા: ૬૦%

ભંગારમાં કાઢી નાખેલ એકમો ૨,૦૦૦ એકમો.

પૂર્ણતાની કક્ષા:: ૧. માલસામાન: ૧૦૦%, ૨. મજુરી: ૮૦%, ૩. પરોક્ષ ખર્ચા: ૮૦%

ઉત્પાદનનો ૧૦% સમાન્ય બગાડ છે.ભંગાર તરીકે કાઢી નાખેલ એકમો,એકમદીઠ

રૂ. ૬ લેખે વેચવામાં આવે છે.

તૈયાર કરો :

૧. પૂર્ણ એકમો દર્શાવતું પત્રક

૨. એકમદીઠ પડતરનું પત્રક

૨. મુલ્યાંકનનું પત્રક

૪. પ્રક્રિયા ૨ નું ખાતું તૈયાર કરો

પ્રશ્ન-૩ મનોજ હોટલ ગ્રીષ્માનું સંચાલન કરે છે. તે મકાનનું માસિક ભાડું રૂ. ૬૦,૦૦૦ છે મરામત જાળવણી

(૧૫)

ખર્ચ તેમણે ભોગવાનો છે.

હોટલના એક મેનજરનો માસિક પગાર રૂ. ૨૯,૦૦૦

૪ ક્લાર્ક, દરેકનો માસિક પગાર રૂ. ૯૦૦૦

૨૦ નોકર, દરેકનો માસિક પગાર રૂ. ૪૦૦૦

હોટલમાં ૩૦ પથારીની અને જરૂર પડ્યે વધારાની ૫ પથારીની સગવડ છે. તા. ૩૧-૧૨-૨૦૨૪ ના

રોજ પુરા થતા વર્ષમાં પથારીઓનો વપરાશ:

પથારી	૧૦	૨૦	૨૫	૩૦	૩૫
દિવસો	૬૦	૨૫	૧૦૦	૭૫	૯૦

વર્ષ દરમિયાન ખર્ચા: રૂ.

પાવર – વીજળી (૨૦% સ્થિર) ૧,૦૦,૦૦૦

ભોજન ખર્ચ (૩૦% સ્થિર) ૪,૩૦,૦૦૦

મકાન મરામત (૪૦% સ્થિર) ૨,૯૦,૦૦૦

ઘોલાઈ ખર્ચ (૭૫ % ચલિત) ૧,૦૪,૦૦૦

સજાવટ ખર્ચ (૫૦ % ચલિત) ૧,૬૦,૦૦૦

ઓફીસ ખર્ચ (૬૦ % ચલિત) ૪૦,૦૦૦

વોશિંગ મશીન રૂ. ૪,૦૦,૦૦૦ માં તા. ૭-૮-૨૦૨૪ નારોજ ખરીદ્યું હતું જેના પર ૧૦% ધસારો

ગણો. જે ચલિત ખર્ચ ગણવાનો છે. ઉપરની માહિતી પરથી દૈનિક પથારી દીઠ પડતરની ગણતરી

દર્શાવતું પડતરનું પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

પ્રશ્ન-૩ A એક પેઢીએ 2023ના વર્ષમાં 1,000 ટાઇપરાઈટર બનાવ્યા અને વેચ્યા. તેના 2023 ના વર્ષના વેપાર અને નફા-નુકસાન ખાતાની તારીજ નીચે મુજબ છે:

વિગત	રકમ રૂ.	વિગત	રકમ રૂ.
માલસામગ્રી ની પડતર	1,60,000	વેચાણ	8,00,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	2,40,000		
ઉત્પાદન ખર્ચ	1,00,000		
કાચો નફો - આગળ લઈ ગયા	3,00,000		
	<u>8,00,000</u>		<u>8,00,000</u>
સંચાલન અને સ્ટાફનો પગાર	1,20,000	કાચો નફો - આગળ લાવ્યા	3,00,000
ભાડું, વેરા અને વીમો	20,000		
સામાન્ય ખર્ચા	40,000		
વેચાણ ખર્ચા	60,000		
ચોખ્ખો નફો	60,000		
	<u>3,00,000</u>		<u>3,00,000</u>

2024ના વર્ષ માટે નીચે મુજબ અંદાજ કાઢવામાં આવ્યો છે.

- ઉત્પાદન અને વેચાણ 1200 ટાઇપરાઈટરોનું થશે.
- પાછલા વર્ષ કરતા માલસામાનના ભાવમાં 20% વધારો થશે
- મજૂરીનો દર 5 % વધશે
- ઉત્પાદન ખર્ચમાં માલસામાન અને મજૂરીના સચુંકત ખર્ચના પ્રમાણમાં વધારો થશે
- એકમદીઠ વેચાણ ખર્ચમાં ફેરફાર થશે નહીં
- બીજા ખર્ચમાં ઉત્પાદનમાં વધારાની અસર થશે નહીં.

તમારે વેચાણકિંમત પર 10 % ના નફો મળે તે રીતે વર્ષ 2024 દરમિયાન બનાવેલા ટાઇપરાઈટરો ટાઇપરાઈટરોનો બજાર ભાવ શો રાખવો તે દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરવાનું છે.

- પ્રશ્ન-૪ a) પડતર સંચાલન વ્યાખ્યા - ઉદ્દેશો અને મહત્વ સમજાવો. (૦૮)
- b) પડતર ઓડિટ અને સંચાલન ઓડિટ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. (૦૭)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૪ a) ઉત્પાદકતા અને નફાકારકતાને અસરકારક પરિબલો સમજાવો. (૦૮)
- b) પડતર સંચાલન ચાર આધારસ્તંભનું વર્ણન. (૦૭)

English Version

- Que-1 Sonal Ltd. submit accounting reports to factory manager for three departments A, B and C. (20)
 Factory manager with chief engineer gives their reports to technical directors. Sales manager with advertising managers gives their reports to marketing directors and marketing directors with technical directors gives their reports to managing directors. Following information has been found from the books of account of this factory. You are required to prepare responsibility accounts reports for the managing director, marketing director, technical director and factory manager from these information.

Particulars	Budgetary Rs	Variance Rs	Particulars	Budgetary Rs.	Variance Rs.
Travels Expenses	20,000	1000(A)	Wages - stores	1,30,000	2,500(F)
Salary Ex.-Advertising dept.	60,000	5,000(A)	Services Expense-Dept. A	1,25,000	7,500(A)
Sales commission	1,25,000	5,000(F)	Services Expense-Dept. B	1,00,000	5,000(F)

Wages – Dept. A	4,00,000	20,000(A)	Services Expense- Dept. C	1,50,000	25,000(A)
Dept. B	3,00,000	10,000(A)	Admin. Ex. – Sales dept.	50,000	2,500(F)
Dept. C	2,50,000	6,000(A)	Advertising Exp.	1,00,000	1,000(F)
Materials - Dept. A	14,00,000	60,000(A)	Admin. Ex. Technical director.	87,500	12,500(A)
Materials – Dept. B	50,000	2,500(A)	Admin. Ex. – Marketing director.	1,00,000	5,000(F)
Materials – Dept. C	3,50,000	30,000(F)	Office salary – Managing director.	1,25,000	10,000(A)
Services Expense- stores	25,000	5,000(A)	Salary – factory	50,000	2,500(A)
Stores	1,00,000	5,000(F)	Sale	50,00,000	6,00,000(A)

OR

Que-1 A production department of a large manufacturing organization has furnished the following data March-2024. Prepare statement of

- (1) Cost centre
- (2) Profit centre
- (3) Responsibility centre and
- (4) Minimum production units for carry on Business Department:

Particulars	Budgets Rs.	Actual Rs.
Direct materials	7,00,000	7,55,000
Direct wages	6,25,000	6,62,500
Supervision expenses (fixed)	5,50,000	5,55,000
Consumable stores (variable)	87,500	97,500
Factory rent (fixed)	75,000	75,000
Depreciation (fixed)	5,50,000	5,50,000
Tools (variable)	62,500	65,000
Power & fuel (variable)	5,75,000	5,90,000
Administration expenses (fixed)	6,25,000	6,32,500
Repair and maintenance (fixed 50,000)	6,00,000	6,10,000

The department has 50 identical machines. During March 2024, the budgeted and actual production of the department is 55,000 and 57,750 units respectively.

However, if the department is closed and the machines production services were hired from outside the cost of hiring the services of similar machine would be Rs.88 per unit.

Que-2 Following are the data in respect of process-B for the month of March, 2024:

(20)

Opening stock of work in progress in Process-B 1,400 units, Rs.19,000.

Transfer from process-A 40,600 units, Rs.2,76,200.

Transferred to process-C 38,600.

Closing stock of process B 2,000 units.

Units scrapped during process 1,400 units.

Expenses added in process-B -Material 1,53,120 -Wages 76,320 -Overheads 38,160

Degree of completion

Particulars	Opening stock	Closing stock	Scrap
Material	80%	70%	100%
Wages	60%	50%	60%
Overheads	60%	50%	60%

There was a normal loss of 5% of production and scrapped were sold at Rs.3 each. From the above information

Prepare:

1. Statement of equivalent units
2. Statement of cost per units
3. Valuation statement
4. Process B Account

OR

Que-2 Following data related to process-2

Opening stock in progress 4,000 units Rs.8000

Degree of completion: 1. Material: 80%, 2. Wages: 50%, 3. Overheads: 40%

Received during month from process-1, 24,000 units Rs.1,00,400.

Transferred to process 3, 20,000 units

Expenses incurred during the month in process-2 Material- Rs.62,400.

Wages - Rs.42,800. Overheads - Rs.65,400.

Closing work in process 6,000 units.

Degree of completion: 1. Material: 70%, 2. Wages: 60%,
3. Overheads: 60%

Units scrapped 2,000 units.

Degree of completion: 1. Material: 100%, 2. Wages: 80%, 3. Overheads: 80%

Normal loss 10% of input.

Scrap realized Rs.6 per unit.

Prepare:

1. Statement of equivalent units
2. Statement of cost per units
3. Valuation statement
4. Process 2 Account

Que-3 Manoj is owner of Hotel Grishma

(15)

Building rent monthly Rs. 60,000. He has to bear building repair and maintenance Expenses.

Monthly salary of a Hotel manager Rs.29,000

Monthly salary of 4 clerks Rs. 9000 each

Monthly salary of 20 Room Attendants, each Rs. 4000

Hotel has 30 beds and when it is necessary more 5 beds can be arranged occupancy of beds during the year ended on 31-12-2024 was as under:

Beds	10	20	25	30	35
Days	60	25	100	75	90

Expenses during the year: Rs.

Power and Electricity (20% Fixed)	1,00,000
Food expenses (30% Fixed)	4,30,000
Building maintenance (40% Fixed)	2,90,000
Laundry charges (75 % Variable)	1,04,000
Decoration expense (50 % Variable)	1,60,000
Office expense (60 % Variable)	40,000

Washing machines were purchased on 7-8-2024 of Rs. 4,00,000 calculate 10% depreciation on those machines. Which is to be considered as variable expenses.

From the above information prepare statement showing Cost per day per bed.

OR

Que-3 A Firm manufactured and sold 1,000 typewriters in the year 2023 Its summarized trading and Profit and Loss Account for the year 2023 is set out below:

Particulars	Rs	Particulars	Rs
To cost of Materials	1,60,000	By Sales	8,00,000
To Direct wages	2,40,000		
To Manufacturing Charges	1,00,000		
To Gross Profit C/D	3,00,000		
	<u>8,00,000</u>		<u>8,00,000</u>
To Management & Staff Salaries	1,20,000	G.P B/d	3,00,000
To Rent, Rates & Insurance	20,000		
To General Expenses	40,000		
To Selling Expenses	60,000		
To Net Profit	60,000		
	<u>3,00,000</u>		<u>3,00,000</u>

For the year 2024, It is estimated that

- The output and sales will be of 1200 typewriter
- Price of materials will rise by 20%
- Wages rate will rise by 5 %
- Manufacturing charges will increase in proportion to the combined cost of materials and wages
- Selling Expense per unit will remain unchanged
- Other Expenses will remain unaffected by the rise in output

Prepare a statement showing the price at which typewriters to be manufactured in 2024 should be marketed so as to show a profit of 10 % on selling price

- Que-4 a) Define Cost management and Explain its importance and objectives. (08)
- b) Describe of the Difference between cost audit and management audit. (07)

OR

- Que-4 a) Explain the factors Affecting Productivity and profitability. (08)
- b) Describe the Four pillars of cost management. (07)
